

Гельмінтофауна диких канід Північно-Східної України

Ємець О.М.

Сумський національний аграрний університет

Постановка проблеми. За літературними даними гельмінтофауна м'ясоїдних нараховує 72 види паразитичних червів, серед яких 17 видів цестод, 28 нематод, 25 трематод та 1 вид скребликів. В Україні виявлено лише 24 види серед яких 13 видів спільні для людей та тварин, зокрема: *Alaria alata*, *Dipylidium caninum*, *Mesocostoides lineatus*, *Hydatigera taeniaeformis*, *Multiceps multiceps*, *Taenia hydatigena*, *Echinococcus granulosus*, *Toxocara canis*, *Toxocara mystax*, *Toxascaris leonina*, *Ancylostoma caninum*, *Uncinaria stenocephala*, *Dirofilaria repens* [1].

Водночас вивчення гельмінтофауни хижих, зокрема диких хижих, в Україні потребує поліпшення, що зумовлено відсутністю сучасних масштабних робіт цього напрямку. Натепер інформація стосовно гельмінтів диких хижих розпорошена в окремих наукових статтях і потребує систематизації.

В той же час, значна екологічна пластичність диких м'ясоїдних, зокрема лисиць, дозволяє їм розселятися максимально близько до людей і, поряд з іншими домашніми м'ясоїдними, сприяти поширенню чи підтримці багатьох гельмінтозів, у тому числі і антропозоонозів (трихінельозу, опісторхозу, ехінококозу, альвеококозу та інших) [2]. Виходячи зі сказаного, є гостра потреба у регулярному вивченні гельмінтофауни диких м'ясоїдних.

Мета досліджень. З урахуванням того, що видовий склад гельмінтів диких хижих на території Північно-Східної України вивчений не достатньо, нами проведено обстеження 45 лисиць та 2 вовків з метою вивчення їх гельмінтофауни.

Матеріали та методи. Кишечники добутих тварин досліджували методом гельмінтологічного розтину за К.І. Скрябіним. Визначення знайдених гельмінтів проводили в лабораторії паразитології Інституту зоології ім.. І.І. Шмальгаузена НАН України.

Результати досліджень. Із 47 обстежених тварин 28 ($59,6 \pm 7,1\%$) були заражені гельмінтами. Їх виявлено 8 видів, які відносилися до 3 класів, 5 родин, 5 родів. Екстенсивність інвазії лисиць становила $57,8 \pm 7,3\%$, вовків – 100%. Видовий склад гельмінтів лисиць та вовків надано в таблиці.

Видовий склад гельмінтів лисиць та вовків Північно-Східної України
(n=45, n=2)

Види гельмінтів	Заражено особин	Екстенсивність інвазії (%)	Інтенсивність інвазії (екз.)
Лисиці			
<i>Цестоди</i>			
<u>Родина Taeniidae</u>	11	$24,4 \pm 6,4$	1 - 42
Tetratirotaenia polyacantha (Leuckart, 1856)	4	$8,8 \pm 4,2$	1 - 8
Taenia crassiceps Zeber, 1800			
<u>Родина Mesocestoididae</u>	6	$13,2 \pm 4,2$	2 - 16
Mesocestoides lineatus (Goeze, 1782)			
<i>Нематоди</i>			
<u>Родина Anisakidae</u>	8	$17,8 \pm 5,7$	1 - 10
Toxocara canis (Werner, 1782)			
<u>Родина Ancylostomatidae</u>	4	$8,8 \pm 4,2$	2 - 10
Uncinaria stenocephala (Railliet, 1884)			
<i>Трематоди</i>			
<u>Родина Alariidae</u>	9	$20 \pm 5,9$	4 – 30
Alaria alata (Goeze, 1782)			
Вовки			
<i>Цестоди</i>			
<u>Родина Taeniidae</u>			
Echinococcus granulosus (Batsch, 1786)	1	50	152
Taenia hydatigena Pallas, 1776	1	50	2
<i>Нематоди</i>			
<u>Родина Ancylostomatidae</u>			
Uncinaria stenocephala (Railliet, 1884)	2	100	2-48
<i>Трематоди</i>			
<u>Родина Alariidae</u>			
Alaria alata (Goeze, 1782)	2	100	45-67

Як видно з таблиці, видовий склад гельмінтів лисиць був дещо багатший ніж вовків. Однак, з урахуванням того, що вовків було досліджено всього 2 екземпляри, у цих тварин слід чекати значно більшої кількості кишкових паразитів при подальших дослідженнях. Поряд з цим, слід зазначити, що гельмінтофауна вовків в Україні вивчена не в достатній мірі і наразі вкрай бракує інформації з цього приводу. Зокрема Корнєв А.П., Коваль В.П.

повідомляють про такий склад кишкових паразитів вовків: *Taenia pisiformis*, *M.lineatus*, *E.granulosus*, *T.canis*, *T. leonina*, *Diocotophyma renale*. Дослідження проводились в Київській, Житомирській та Полтавській областях [3].

Як видно, видовий склад гельмінтів вовків, виявлених нами, майже співпадає з зазначеним вище. Звичайно, дивує відсутність таких поширених нематод як *T.canis* та *T.leonina*, однак вважаємо, що це пов'язано з малою кількістю обстежених тварин.

Аналізуючи видовий склад гельмінтів лисиць, слід зазначити, що він включає найбільш типових паразитів, які у цих тварин раніш виявляли майже повсюдно на території України [3].

Висновки. Результати досліджень продемонстрували значну зараженість гельмінтами диких канід. В епізоотологічному та епідеміологічному значенні особливе місце, на нашу думку, займають вовки, адже усі чотири види гельмінтів, які були у них виявлені, являються спільними і для людей.

Перспективи дослідження. Слід підкреслити, що гельмінтофауна вовків, так само як і лисиць, у північно-східному регіоні України вивчена далеко не в достатній мірі. Це є очевидною необхідністю для цілеспрямованого дослідження цих тварин у вказаній частині нашої країни.

Список використаних літературних джерел

1. Вароди Э.И. Роль хищных млекопитающих Украины в распространении гельминтозов / Э.И.Вароди, В.В. Корнюшин // Матеріали міжвідомчої робочої наради-семінару з актуальних питань малярії та інших паразитарних хвороб (10-12 травня 2000 року м. Іллічівськ). – Одеса, 2000. – С. 198-199.
2. Вароди Э.И. К гельминтофауне лисицы обыкновенной (*Vulpes Vulpes* L.,1758) в Украине / Э.И.Вароди // Тези доповідей XII Конференції Українського наукового товариства паразитологів (Севастополь, 10-12 вересня 2002 р.). – Київ, 2002. – С. 20.
3. Корнеев А.П., Коваль В.П. К изучению гельминтофауны пушных зверей Украинской ССР / А.П.Корнеев, В.П.Коваль // Работы по гельминтологии к 80-летию академика К.И. Скрябина. - М.:АН СССР, 1958. – С. 161-166.